МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕРЕПІДГОТОВКИ
ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

ФАКУЛЬТЕТ МАТЕМАТИКИ, ІНФОРМАТИКИ ТА ФІЗИКИ

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ

Міжнародна науково-практична конференція
з нагоди 70-річчя доктора педагогічних наук, професора,
заслуженого працівника освіти України,
директора Навчально-наукового інституту перепідготовки та підвищення кваліфікації
СЕРГІЄНКА Володимира Петровича

МАТЕРІАЛИ

28 жовтня 2024 року



Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2024

УДК 37.011:37.016-021.383]:005.745
С 24

За загальною редакцією професора **В. П. СЕРГІЄНКА**

Редакційна колегія:

В. П. Андрущенко	–	член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, доктор філософських наук, професор;
Р. Г. Драпушко	–	проректор з науково-педагогічної роботи (адміністративно-господарська діяльність), кандидат філософських наук, доцент;
В. Г. Лавриненко	–	проректор з міжнародних зв'язків, кандидат історичних наук, професор;
Н. В. Марченко	–	кандидат педагогічних наук, доцент;
Шебень Володимир	–	кандидат педагогічних наук, професор (Пряшевський університет, Словаччина);
В. П. Сергієнко	–	доктор педагогічних наук, професор;
В. М. Слабко	–	доктор педагогічних наук, професор;
Г. М. Торбін	–	проректор з наукової роботи, доктор фізико-математичних наук, професор;
В. І. Федоришин	–	доктор педагогічних наук, професор.

С 24 **Цифрова трансформація освіти: теоретико-методичні засади :** збірник мат. Міжнародної науково-практичної конф., присвяч. 70-річчю проф. В. П. Сергієнка. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. – 478 с.

До збірника ввійшли матеріали учасників Міжнародної науково-практичної конференції "Цифрова трансформація освіти: теоретико-методичні засади", у яких науковці розглядають актуальні питання теорії, методології та практики неперервної освіти в умовах соціальних та інформаційних змін.

Матеріали збірника можуть бути використані науковцями, практиками, здобувачами вищої освіти в галузі психології, педагогіки та дотичних до них наук.

УДК 37.011:37.016-021.383]:005.745
DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-MKNino-Sergiyenko70-2024

© Автори матеріалів, 2024
© Редакційна колегія, 2024
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

ISBN

З М І С Т

Атаманчук В. П.

ЦИФРОВА ГУМАНІТАРИСТИКА У НАУКОВОМУ ВИМІРІ 19

Атамась А. І.

КУРС “ОСНОВИ ЕЛЕКТРОНІКИ” ВІРТУАЛЬНОГО STEM-ЦЕНТРУ
МАЛОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ ТА ЙОГО МІСЦЕ У STEM-ОСВІТІ..... 21

Баняс Н. Ю., Лук’яненко В. П., Парфенова Ю. А.

ПАРТНЕРСЬКЕ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ STEAM-ОСВІТИ,
ЯК ЗАПОРУКА ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ ВНЗ ... 24

Барановська Л. В.

МЕТОДОЛОГІЧНА ТА ТЕОРЕТИЧНА ЗАСАДОВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ
ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗМІШАНОГО І ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ..... 26

Басюк Т. О.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ГЕОГРАФІЇ:
НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ОСВІТИ..... 30

Бєрдова М. М.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛУ ЯК ЕФЕКТИВНОГО ІНСТРУМЕНТУ
ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗНО ТА НМТ..... 33

Бицюра Ю. В.

ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА В ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ
СУСПІЛЬСТВІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 36

Білик Ю. П.

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ STEM-ОСВІТИ
У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ 39

Благодаренко Л. Ю., Василенко С. Л.

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ФІЗИКИ
В УМОВАХ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА 41

Блоха Я. Є.

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ..... 43

Богашко О. Л., Богашко І. О.

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ..... 46

Література:

1. Іваній О. М., Ганжа В. В. Цифрова трансформація освіти як об’єкт державного управління в умовах глобалізації. *Право та державне управління.* 2024. № 1. С. 170-176.
2. Метеленко Н., Васильчук Г., Каганов Ю., Нікітенко В., Воронкова В. Формування цифрових компетентностей в контексті викладання “цифрової гуманітаристики”. *Humanities Studies.* 2023. Випуск 17 (94). С. 116-126.

УДК 004.9 (477)

Богашко О. Л.,
кандидат економічних наук, доцент
кафедри менеджменту, маркетингу та управління бізнесом
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини,
м. Умань, Україна;
Богашко І. О.,
здобувачка вищої освіти факультету іноземної філології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова,
м. Київ, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Розвиток цифрової економіки та освіти є одним із основних перспективних напрямів розвитку в усіх країнах світу. Вища освіта інтегрується в загальний процес цифровізації, і заклади вищої освіти швидко переходять до використання цифрових технологій, переводячи освітню діяльність в онлайн-простір, у той час як традиційні методи навчання відходять у минуле. Заклади вищої освіти перебувають на етапі переосмислення та модернізації освітнього процесу і дидактичних методів, активно шукаючи ефективні цифрові освітні технології та електронні ресурси, які забезпечать підготовку майбутніх фахівців відповідно до вимог сучасного ринку праці та створять умови для формування нових компетентностей.

Реформа цифровізації освіти передбачає забезпечення закладів освіти якісним програмним забезпеченням, зокрема, інформаційними системами, які надають доступ до освітніх ресурсів, результатів актуальних наукових досліджень та розробок, а також електронних наукових бібліотек на різних мовах світу [4].

В сучасний період активізується пошук інноваційних підходів до навчання у закладах вищої освіти. Це, в свою чергу, створює сприятливі умови для формування інтерактивного освітнього середовища, яке спрямоване на розкриття особистісного потенціалу студентів. Інновації в освітніх методиках охоплюють впровадження нових інструментів у педагогічну практику та трансформацію навчальних методик з метою підвищення їхньої ефективності. Інноваційний процес передбачає комплексні дії щодо моделювання, розвитку, впровадження та розповсюдження модернізованих технологій. Крім того, слід зазначити, що в українських вищих навчальних закладах поступово реалізуються інновації в методах навчання, які мають потенціал для кардинальної трансформації педагогічного мислення. До таких методик належать,

зокрема, метод кейсів, метод мозкового штурму, використання бінарних лекцій та лекцій у форматі прес-конференції [2; 3].

Середовище сучасного суспільства є високотехнологічним і сформованим на основі новітніх гаджетів та пошукових систем, розроблених із використанням штучного інтелекту. У сучасний період інновації стають невід'ємною складовою всіх сфер людської діяльності. Слід підкреслити, що модернізація не відбувається стихійно; цей процес є наслідком глибинних досліджень та освітнього досвіду сучасних педагогів.

Цифрова трансформація освіти відкриває широкі перспективи для:

1. Індивідуалізації навчання. Завдяки онлайн-платформам, учні можуть навчатися в власному темпі, отримуючи доступ до матеріалів, які відповідають їхнім потребам та рівню підготовки.

2. Доступності. Освіта стала більш доступною для людей з різних регіонів, включаючи віддалені та сільські місцевості. Це дозволяє залучати більше студентів, які раніше не мали можливості отримати освіту.

3. Інтерактивності. Використання віртуальної та доповненої реальності, інтерактивних платформ та ігор робить навчання більш захопливим і ефективним.

4. Співпраці. Цифрові інструменти полегшують спільну роботу між учнями та викладачами, сприяючи розвитку командних навичок і обміну ідеями.

5. Безперервного навчання. Електронне навчання та онлайн-курси дозволяють людям продовжувати освіту в будь-який час і в будь-якому місці, що особливо важливо в умовах швидко змінюваного світу.

6. Використання аналітики. Зібрані дані про навчання можуть допомогти викладачам покращити курси і адаптувати матеріали під потреби учнів.

7. Міжнародної співпраці. Цифрові технології дають змогу створювати міжнародні освітні програми, обмінюватися досвідом та ресурсами між навчальними закладами з різних країн.

8. Компетенційного підходу. Освіта може зосередитися на розвитку конкретних навичок і компетенцій, які важливі для сучасного ринку праці [1].

Основні тенденції еволюції ринку освітніх послуг в Україні та світі включають такі аспекти (таблиця 1).

Таблиця 1

Основні тенденції еволюції ринку освітніх послуг в Україні та світі

Тенденції еволюції ринку освітніх послуг	
Цифрова трансформація в освіті	Значення технологій у навчальному процесі підкреслюється швидким розвитком онлайн-освіти, застосуванням інтерактивних платформ, віртуальної реальності та інших цифрових інструментів, що сприяють покращенню освітнього процесу
Інтернаціоналізація	Зростаюча мобільність студентів та викладачів, а також підвищений попит на міжнародні освітні програми вказують на посилення глобальної конкуренції та важливість міжнародного аспекту в освіті
Акцент на розвиток soft skills	Ринок освітніх послуг реагує на зміну вимог трудового ринку, підкреслюючи значущість розвитку soft skills, таких як критичне мислення, комунікація і творчість
Розвиток альтернативних форм освіти	Поява альтернативних шляхів здобуття освіти, таких як онлайн-курси та сертифікаційні програми, призводить до переосмислення традиційних форм навчання

Тенденції еволюції ринку освітніх послуг	
Адаптація до потреб сучасного ринку праці	Освітні програми дедалі більше адаптуються до вимог ринку праці, акцентуючи на формуванні практичних навичок і підготовці до змінних умов трудової діяльності

Джерело: сформовано на основі [1-4].

Цифровізація передбачає новий формат освітнього середовища, побудований на цифрових технологіях, які забезпечують зручні та доступні сервіси та платформи для підвищення конкурентоспроможності майбутніх фахівців, ефективної взаємодії всіх учасників навчального процесу, підвищення його прозорості та ролі інтелектуальної власності, розвитку цифрових навичок та інших аспектів.

Основою цифрових трансформацій є активна інтеграція новітніх технологій у різні сфери життя, що включає кілька основних цифрових трендів. Деякі з найактуальніших напрямків розвитку цифрових технологій сьогодні:

1. STEAM-освіта (наука, технології, інженерія, мистецтво та математика) – цей підхід акцентує увагу на міждисциплінарному навчанні, що дозволяє учням інтегрувати знання з різних областей для вирішення комплексних задач. Мистецтво стає важливою складовою, що сприяє розвитку творчого мислення.

2. Формування компетентностей – поряд із традиційними предметними знаннями, важливим є розвиток ключових компетентностей, таких як критичне мислення, креативність, комунікація, співпраця та цифрова грамотність. Це дозволяє учням бути готовими до викликів сучасного світу.

3. Цифрова грамотність – здатність ефективно використовувати цифрові технології стає основоположною для всіх аспектів життя. Це включає навички роботи з інформацією, обробки даних та безпеки в Інтернеті.

4. Інклюзивність у навчанні – використання технологій для забезпечення доступності освіти для всіх учнів, незалежно від їхніх можливостей і потреб. Це може бути реалізовано через адаптивні навчальні платформи та індивідуалізовані програми.

5. Штучний інтелект та автоматизація – застосування у процесах навчання, аналізі даних і створенні персоналізованих навчальних траєкторій. А також автоматизація рутинних завдань, що звільняє час для творчої діяльності.

6. Розширена та віртуальна реальність – використання для створення інтерактивного навчального середовища, що дозволяє учням занурюватися в навчальний процес та отримувати практичний досвід.

7. Гейміфікація – інтеграція ігрових елементів у навчальні процеси, що підвищує мотивацію та залученість учнів.

8. Онлайн-навчання та змішане навчання – перехід до гнучких форм навчання, що поєднують традиційні методи з онлайн-ресурсами, забезпечуючи доступ до освіти в будь-який час і в будь-якому місці.

Ці тренди формують нову парадигму освіти, що враховує потреби сучасного суспільства та технологічного прогресу. У сучасних умовах розвитку цифрових технологій, забезпечення якісної освіти в Україні можливе шляхом визначення напрямів модернізації освітніх систем з урахуванням сучасних світових освітніх тенденцій. Цифрова трансформація освіти розкриває широкі перспективи для підвищення ефективності навчального процесу, поглиблення професіоналізму науково-педагогічних працівників та здобуття ними нових, складніших компетентностей.

Література:

1. Амосова Л. І., Андріянова О. Ю., Солошенко Ю. І., Уласевич Л. П., Павленкова О. С. Сучасні тренди розвитку освіти: реалії й перспективи. *Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки* : матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю, м. Полтава, 24 березня 2022 р. Полтава : ТОВ "АСМІ", 2022. С. 9–11. URL : https://repository.pdmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/199702b6-47fb-42c5-a4f3-796de0232393/content
2. Богашко О. Л. Модернізація освітньої системи як відповідь на нові запити світового ринку інтелектуальної праці. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 18. Ч. 1. С. 53–57. URL : http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_1_2018ua/13.pdf
3. Задоріна О. М., Качан Т. В., Задорін В. В., Варга Н. І. Сучасні технології в освіті: потенціал та тенденції розвитку. *Академічні Візії*. 2023. Вип. 19. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.7936943
4. Лазько А., Томашевська І. Ключові тренди в композитах: вища освіта і цифровізація. Реформи вищої освіти в Україні: виклики, стан та перспективи : колективна монографія. Riga. Latvia : Baltija Publishind, 2023. С. 180–211. DOI: https://doi.org/10.30525/978-9934-26-360-6-9

УДК 378.147.167

Богданюк О. О.,
магістрант кафедри педагогіки і освітнього менеджменту
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
м. Вінниця, Україна

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ДО УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ

Сьогодні керівників загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій закликають перекваліфікуватися з головних педагогів в ефективних менеджерів. Ефективний менеджер, не випускаючи з поля зору щоденних фінансових проблем, працює на стратегічну педагогічну перспективу, насамперед, створюючи умови для професійної самореалізації усіх вчителів школи.

Актуальною проблемою сучасного загальноосвітнього закладу є створення відповідних умов для професійного зростання вчителів-практиків, сприяння всебічному усвідомленню педагогом необхідності підтримувати фаховий професійний розвиток упродовж педагогічного становлення, допомога в розумінні важливості оволодіння новими знаннями, інноваційними підходами і технологіями [3], розвитку креативності [4] а також формування готовності вчителів до професійного саморозвитку [5] й самореалізації.

У різних аспектах проблему самореалізації особистості досліджували такі вчені, як: О. Донченко, І. Єрмаков, В. Зінченко, О. Кисельова, Г. Несен, Л. Сохань,

Наукове видання

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ

Міжнародна науково-практична конференція
з нагоди 70-річчя доктора педагогічних наук, професора,
заслуженого працівника освіти України,
директора Навчально-наукового інституту перепідготовки та підвищення кваліфікації
СЕРГІЄНКА Володимира Петровича

МАТЕРІАЛИ

28 жовтня 2024 року

Матеріали подані мовою оригіналу

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

Підписано до друку *28 жовтня 2024 р.*
Формат 60х84. Папір офісний. Гарнітура Таймс. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 59,75. Облік. видав. арк. 32,94. Наклад 300.
Віддруковано з оригіналів

ВИДАВНИЦТВО
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 7896 від 25.07.2023